

Erfaringer fra kontroll av hytters avløpsforhold

Av Jon Kåre Jonsson

Jon Kåre Jonsson er teknisk sjef i Flesberg kommune

Innlegg på fagtreff
1. september 2003.

Flesberg kommune er en liten kommune nederst i Numedal i Buskerud med litt over 2.500 innbyggere. Vi grenser opp til Kongsberg i sør med over 20.000 innbyggere og Rollag i nord med 1500 innbyggere. Selv om vi ikke har så mange innbyggere er vi en relativ stor hyttekommune med ca. 3.200 hytter, hvorav ca. 2.500 er lokalisert på Blefjell.

Hvorfor gjennomføre kontroll:

Gjennom både selvsyn og konkrete tips har vi hatt en mistanke om brudd på både forurensingslov og Pbl. Systematiske kontroller har aldri tidligere vært gjennomført i større skala. Vi har selvsagt sett mange enkelttilfeller ved oppmålingsarbeider og under byggesaksbehandling men vi har stort sett måttet lukke øynene pga manglende ressurser til å ta tak i problemet. Det er også som en tidligere rådmann sa det: "Skal vi ta tak i problemet rundt vann- og avløpsproblematikken på fjellet så blir det

som å stikke handa inn i et hvepsebol. Vi har nå stukket handa inn og så får vi se om det blir så ille.

Ut fra det store antallet hytter på fjellet kan fortsatt offentlig unnlattelse gi relativt store konsekvenser både for økonomi, helse, holdninger og fjellets markedsverdi.

Her kan man jo tenke seg hva som vil skje i ett tett hytteområde dersom drikkevannet blir forurenset og folk blir syke. Markedsverdien vil synke som en stein og vi vil få dårlig medieomtale. Vi har også erkjent at Flesberg kommune kan komme i erstatningsansvar mot omgivelsenes ønske om å unngå forurensing.

Etter et år med kontroller har vi faktisk funnet områder med veldig mange ulovlige utslipp hvor det nå er arbeid i gang for å få ryddet opp.

Hva gjør andre kommuner? Da vi startet kontrollen kjente vi ikke til andre kommuner som hadde startet opp noe lignende, men vi har etter hvert blitt klar over at andre kommuner utfører kontroller, noen ligger i stargropa, mens andre nok gruer seg.

Historikk

1970 Forskrift om hygieniske forhold i hytteområder– I forkant av en tidligere seminar leste jeg litt i gamle forskrifter og i forskriften fra 70 fant jeg ei line som jeg synes var veldig interessant. Den er underskrevet av Karl Evang. ***Det er av største viktighet at avløpsforholdene i hytteområder og lignende blir ordnet på en betryggende måte.*** Det viser at man allerede i 1970 var opptatt av problemet. I samme forskrift la jeg også merke til § 9 ***Bestemmelsene gjelder uansett når bortledningen tok til og uansett om ordningen er godkjent tidligere.*** Så allerede da kunne man pålegge hytteeiere å gjøre endringer.

1975 De første tekniske retningslinjene for hvordan avløpsanlegg skulle bygges kom.

1985 – Grunnen til endringen var at et stort antall av avløpsanleggene for enkeltboliger og hytter er blitt bygget med alvorlige feil og mangler. Innføring av krav til sakkyndig person for bygging av anleggene. Typegodkjente minirensanlegg er nå tatt inn i tekniske retningslinjer.

1992 – Bare små justeringer i forhold til 1985, men kommunene kan nå kreve forurensingsgebyr.

2000 – forskrift om utslipp fra mindre avløpsanlegg.

2002 – egen forskrift.

1972 – Pbl gjort gjeldende i Flesberg kommune fra 1972

Hvordan er arbeidet organisert

Det ble avsatt midler på årsbudsjettet 2002 til et prosjekt som kunne lønne 2 studenter til å gjennomføre kartleggingen.

Kontrollen kom i gang etter av vi i 2001 tok noen stikkprøver i noen av hytteområdene. Hva vi oppdaget da gjorde at vi gikk til kommunestyret å ba om midler i 2002 til å leie inn to studenter i sommerhalvåret for å utføre kontroller. Etter at kommunestyret sa ja utpekte vi en prosjektleder innen egen etat og vi nedsatte en prosjektgruppe som utarbeidet registrerings-skjema for kontrollen og enkle retningslinjer for hvordan kontrollen skulle utføres. Vi ansatte to studenter våren 2002. Den ene studenten er ikke studenten er nå engasjement i fulltid med kontroll og oppfølging av denne.

Alle hytteeiere ble varslet gjennom infoavis og ved eget skriv:

Kommunen har en egen infoavis som blir sendt ut hver vår, vi skrev om den planlagte kontrollen der og vi sendte senere ut infoskriv til hver enkelt hytteeiere med varsel om kontroll fra juni 2002. Noen få reagerte og slapp unna gebyrer, men det virket som om det store flertall trodde at dette var noe som ville gå over.

Kontrollen ble utført/utføres fortløpende etter gårds og bruksnummer, uten at hytteeier varsles om tidspunkt for kontrollen og den utføres fortløpende i sommerhalvåret.

Vi tenkte først å tilskrive den enkelte hytteeier for kontroll, men prosjektgruppa fant ut at dette ville bli for tid-

krevene og kontrollen blir nå utført etter stigende gnr/bnr. Vi fant også ut at Forurensingslovens § 50 ga oss rett til å utføre en slik kontroll. Kontrollen registrerer, borebrønner, ledninger, utvendige tanker, utedøer, anneks og veier.

Utstyrt med digitale hjelpemidler ble første del av kartleggingen gjennomført sommeren 2002. Alt blir fotografert.:

Alt blir tatt foto av med digitalt kamera. Mest for at vi i ettertid kan se hva som er avdekket ved de forskjellige hyttene, men vi vil etter hvert få ett bra digitalt fotoarkiv av alle hyttene. Dette kan også være nyttig ved senere kontroller både ved en byggesak og ved avløpskontroll. Borebrønner og avløp blir også merket av på kartkopier, hadde vi kunne startet på nytt ville vi nok fått koordinatfestet disse.

Kartleggingen medfører et relativt stort etterarbeide:

Brev etter kontrollen. Etter at kontrollen er utført må vi først sjekke i arkivet om hva som har skjedd tidligere. Utslipptillatelse kan jo være gitt. Etter det begynner brevskrivningen, første brevet er som regel en brev som lister opp hva kontrollen har avdekket og som vi ber om forklaring på. Svarfrist blir gitt med tre ukers frist. Dersom hytteeier erkjenner at jo, her har jeg tatt meg litt til rette, så blir det gitt en rommelig frist for å levere inn søknad om utslipptillatelse. Noen ganger kan det bli en del brevskrivning for å få avklart diverse spørsmål rundt utslippet, men hittil har det gått veldig greit og vi har hatt en fin dialog med eierne.

Hva er de vanligste forklaringene:

Den som går igjen er at man har lagt inn vann fordi naboene har gjort det og håndverkere man har vært i kontakt med har fortalt at Flesberg kommune er klar over problemet, men ønsker ikke å gjøre noe med det. Pipa har nå fått en annen lyd, for som en grunneier sa til meg, ingen tør å sette opp noe på fjellet uten å søke kommunen først.

Resultatene Oppsummert

Kontrollerte hytter i 2002	800 stk
Hytter med ulovlig innlagt vann	190 stk
Hytter med ulovlig gråvannsutslipp	300 stk
Hytter uten anmerkning	310 stk

I tillegg er 8 hytter kontrollert etter tips fra publikum. Alle hadde ulovlig innlagt vann.

Hittil i 2003 er ca. 700 hytter kontrollerte og det er funnet innlagt vann i 130 av hyttene, noen av dem vil selvsagt falle bort etter at arkivet er kontrollert.

**Hva er lovlig – ulovlig?
Definisjoner:**

Det er lovlig å føre vann frem til utvendig vannkran på hytteveggen. Vannet kan fysisk bæres inn i hytte og benyttes i en utslagsvask under forutsetning av at avløpet fra denne føres til en godkjent infiltrasjonskum.

Dersom vann føres inn i hytta skal det foreligge en utslipptillatelse fra Flesberg kommune.

Innlagt vann: Vann fra brønn, cisterneanlegg, vannverk el lignende som er ført gjennom vegg og inn i hytta.

Lovlig innlagt vann før 1972. Før den tid var det ikke ulovlig å legge inn vann, men alle utslipptillatelser er bare midlertidige og vi kan oppheve eller ender vilkårene i tillatelsen eller sette nye vilkår for tillatelsen. For å gjøre dette må vi følge saksbehandlingsregler etter § 16 i forvaltningsloven og gi hytteeierne en tre ukers frist til å uttale seg. Vi opphever uten unntak alle vi kommer over, for etter kontrollen er utført skal vi ha ett oppdatert utslippregister. Saksbehandlingsgebyr etter lokal forskrift kr. 2.500,-.

Ulovlig innlagt vann etter 1972. Her blir det satt frem krav om at det må søkes om utslipptillatelse utarbeidet av kompetent foretak, og det vil etter hvert som arbeidet skrider frem satt krav til når anleggene skal være ferdigstilte.

Saksbehandlingsgebyr etter lokal forskrift kr. 15.000,-.

Gråvannsutslipp – ikke innlagt vann: Dersom en med grunneiers tillatelse har boret etter vann og ført dette fram til hytta, enten med kran på vegg eller brønnhus har man lov til å bære vannet inn i hytta og slippe det ut igjen i en sandfilterkum. I Flesberg kommune er ikke denne regelen blitt forandret siden 1975. Dersom en ikke har rensekum og slipper vannet direkte ut på bakken eller bruker annen ikke tilfrestillende rensinnretning, vil en få krav om også å utbedre dette.

Saksbehandlingsgebyr etter lokal forskrift kr. 300,-.

Hva har skjedd videre:

Etter at kontrollen var ferdig høsten 2002 ble kontrollskjemaene sjekket opp mot gitte utslipptillatelser.

Etter dette har hver enkelt hytteeier blitt tilskrevet, og gitt en 3 ukers frist til å forklare seg rundt de forhold som kontrollen har avdekket.

Etter mottak av svar har et blitt gitt tidsfrister for fjerning av ulovlige anlegg, eller for når søknad om utslipptillatelse må være innen.

Dersom hytteeier har valgt å søke om utslipptillatelse, må det betales et saksbehandlingsgebyr på kr. 15.000,- for å få denne behandlet og få forholdet formalisert.

Det sikkert noen som tror at Flesberg kommune gjør gode penger på dette, men det er ikke tilfelle for i 2002 hadde kommunen et overskudd på kr. 14.000,- etter kontrollen, men da er ikke administrasjonskostnader medregnet. Etter forskriften et det heller ikke lov å ha overskudd på en slik kontroll.

Hva skjer videre reaksjoner

Lovlig innlagt vann før 1972, utslipptillatelsene oppheves.

Alle enkeltvedtak kan etter forvaltningslovens § 16 oppheves. Vi sender varsel til hytteeierne med varsel om at vi ønsker å oppheve den tillatelsen de har til utslipp og gir dem en tre ukers frist til å uttale seg. Dersom det ikke dukker opp noe i svarbrevet som vi må ta hensyn til blir tillatelsen opphevet og det blir gitt en frist for å fremme utslipptillatelse. Som oftest er

disse utslippene i dårlig forfatning, men vi har funnet anlegg som vi har kunnet godkjenne. Dersom utslippet ikke kan godkjennes krever vi et saksbehandlingsgebyr på kr. 2.500,-.

Ulovlig innlagt vann etter 1972.

Her blir det satt en rommelig frist for å fremme utslipptillatelse, vi finner også anlegg som vi kan godkjenne uten videre. Ett eksempel var en hytteeier som hadde montert et lite type-godkjent minirensanlegg som han hadde fått kjøpt rimelig. Han gadd ikke å søke kommunen for der var det så lang saksbehandlingstid. Han ble angitt av noen naboer og måtte betale 15.000,-. Hadde han søkt da han monterte anlegget i 1991 hadde det vært gratis. Saksbehandlingen tok under en uke.

Gråvannsutslipp/vaskevann – ikke innlagt vann.

Saksbehandlingsgebyr på kr.300,-. Blir gitt en veldig rimelig lang frist til å sette ned kum.

Her sender vi med prinsippskisser og bidrar med veiledning.

Ulovlige byggearbeider

I forbindelse med at vi sender ut det første brevet ber vi om navn på de firmaene som har utført slike arbeider, stort sett utvendige/innvendige rørleggerarbeider. Grunnen til dette er at disse arbeidene har vært søknadspliktige i mange år og er i mange tilfeller utført svart, Flesberg kommune mister gebyrinntekter for slike arbeider og hytteeierne kan få problemer med forsikringen når det ikke finnes ansvarshavende for arbeidene i kommunens

arkiver. Ved søknad om utslipptillatelse der det er utført ulovlige arbeider vil vi formalisere og gi godkjenning for utførte arbeider.

Brønner boret etter 1997.

I 1997 kom det en ny PBL og etter da er borebrønner søknadspliktige og firmaer som utfører slike arbeider må både sende inn søknad om ansvarsrett og lokal godkjenning. Vi krever også tillatelse fra grunneier ved festetomter for å godkjenne slike søknader. Vi er spesielt ivrige på dette, for blir det ikke boret brønner ulovlig vil vi ha kontroll på utviklingen. Vi vil da ha oversikt over hvor det blir boret brønner og dersom det ikke blir søkt om utslipptillatelse ved en hytte kan denne sjekkes med jevne mellomrom for å se hva som skjer. I 2002 hadde kommunen en episode med ett borefirma som boret ett dusin brønner uten å søke. Vi ble tilfeldigvis klar over forholdet og firmaet ble pålagt arbeidsstans og alle brønnene ble erklært ulovlige frem til vi mottok søknad. Heldigvis for hytteeierne fikk vi alle formelle papirer fra firmaet, men firmaet ble innrapportert til Statens Byggetekniske Etat og det mistet etter en stund sin sentrale godkjenning.

Frister

Frister for utbedring.

Vi har nok brukt litt for lange frister, for vi ser at vi nå må forlenge fristene en god del. En av grunnene til dette er at vi ser at konsulentene ikke holder følge med oss, de klarer rett å slett ikke å ta unna alle hytteeierne som har fått pålegg og som nå ønsker å utbedre anleggene sine.

Konsulenter:

Når det gjelder anbefaling av anlegg og rensemetoder så prøver vi ikke å anbefale noen løsning foran den andre, men anbefaler alle som kontakter oss å kontakte konsulent for mer hjelp. Vi har derfor utarbeidet en liste over konsulenter i nærområdet som vi legger ved.

Biefekter:

Vi har erfart at informasjonsbehovet er omtrent umettet. Vi arrangerte derfor i slutten av mai 2003 et miniseminar der det kom 130 hytteeiere, flere hadde vi dessverre ikke plass til. Vi måtte avvise rundt 100 stk og vi planlegger derfor et nytt seminar utpå høsten.

Vi ser at konsulenter har fått veldig mye å gjøre, sikker produsenter av renseløsninger også.

Håndverkere/ gravemaskinførere og rørlegger har fått mye å gjøre, kommune kjenner til at i sommer er det 5 mann fra kommunen som jobber heltid med nye anlegg på fjellet. I tillegg er det 3-4 grunneiere, som har

som biinntekt å utføre diverse småjobber for hytteeiere, de har nå fått mange oppdrag med nesetting av rensekummer for gråvann.

Kommune har også et foretning som selger utstyr til hytteeierne denne har nå økt omsetningen sin betraktelig..

Kommunens rolle

Fokus på infrastruktur i arealplanleggingen.

Prioritere utarbeidelsen av kommunedelplan for Blefjell – formannskapet behandler nå i sept forslag til planprogram.wBistå med råd og veiledning for grunneiere og hytteeiere.

Bruke selskapet Blefjell 2010 AS som pådriver i de viktige prosessene som gjelder infrastruktur på fjellet. www.blefjell2010.no

Bistand i enkeltsaker (finansielt og organisatorisk) når kommunens støtte utløser regionale virkemidler. RUP Midler Regionale utviklings prosjekter

Fortsatt være "vaktbikkje", ref. visjon, troverdighet, verdiutvikling